

AVRASYA ULAŞIM KORİDORLARI VE TÜRKİYE

Özge Nur ÖĞÜTCÜ

Analyst (2013-2017)

Blog No: 5
18.01.2017

Yeni Şafak (17 Ocak 2017)

Avrasya bölgesine yönelik bağlanabilirliği ve işbirliğini güçlendirmeyi hedefleyen birçok proje geliştirilmiştir. Bu projeler özellikle altyapılara, enerji ve ulaşım hatlarına odaklanmaktadır. Küresel boyutta üretimin ve ekonomik büyümenin ağırlığının batıdan doğuya doğru kaymasıyla ulaşım hatları da geçiş noktalarına odaklanmıştır. Avrupa Birliği, Amerika, Rusya, Çin, Türkiye gibi ülkeler de bu çerçevede stratejiler geliştirmişlerdir.

Bu çerçevede Çin Başkanı Xi Jinping'in 2013'te açıkladığı İpek Yolu Ekonomik Kuşağı girişiminden bahsedebiliriz. İpek Yolu Ekonomi Kuşağı" ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" girişimi kısaca Asya ve Avrupa Birliği piyasalarını birbirine bağlamayı ve bunu yaparken aynı zamanda bölgesel bağlılığı ve bölge pazarlılarına erişimi teşvik eden bir işlev üstlenmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin de üye olduğu İpek Yolu Bankası ve Asya Altyapı Yatırım Bankası kurulmuş, hem bölge ülkeleri hem de bölgede aktif rol üstlenmek isteyen aktörlerin sağladığı maddi kaynakların tek çatı altında toplanması amaçlanmıştır.

Bu girişim Asya-Pasifik'ten Baltık Denizi'ne kadar geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. Aynı zamanda bugüne kadar öne sürülmüş fikirlerin de bir derlemesi niteliğindedir. Birbiri için önemli ticari ortaklar olan Çin ve AB yeni ulaşım koridorları sayesinde piyasalara ulaşım sürelerini kısaltacaklar ve üretim maliyetlerini azaltacaktır. Bölge ülkeleri de bu girişimden faydalanacaklardır. Bu projelerle birlikte hem ticaret hacmini yükseltme, hem farklı sektörlere açılarak seçenekleri çoğaltma, hem de kesintisiz ulaşım koridorları oluşturma için üretici ve tüketicilerin rotalarını çeşitlendirme ihtiyacı karşılanacaktır. Bu rotalar karayolu ve tren hatları, deniz yolu ticareti, petrol ve doğalgaz boru hatları gibi

altyapılardan oluşmaktadır.

WİN-WİN PROJELER

Asya ülkelerinin enerji kaynaklarını çeşitlendirme ve AB pazarlarına erişme ihtiyaçları artmaktadır. Aynı durum AB ülkeleri için de geçerlidir. Dolayısıyla gelişmekte olan Asya ülkeleri Rusya, Türkiye ve AB gibi diğer aktörlerle birlikte artan talebi karşılamak üzere bölgesel iş birliği yoluna gitmektedirler. AB için ise bu projelerin farklı bir boyutu daha bulunmaktadır. AB yoğunlukla Rusya üzerinden yapılan ticarete ulaşım alternatif ulaşım hatları aramakta ve Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azaltma yolunda politikalar benimsemektedir. AB yenilenebilir kaynakların kullanılmasını teşvik etme programları başlatmış, İran ve Orta Asya ülkeleri ile ilişkileri geliştirmek üzere adımlar atmıştır.

Yeni gelişmelerle beraber, Doğu, küresel siyasette ve ekonomide giderek ağırlık kazanmaktadır. Dolayısıyla Avrasya ülkelerinin bölgesel girişimlere dâhil edilmesi ve bölgesel mekanizmaların kurulması risklerin üstesinden gelmek için önemlidir. Türkiye bu noktada hem kolaylaştırıcı hem de bağlantı noktası olma rolünü üstlenmiştir.

Bu projelerin bütününü ele aldığımızda karşımıza bazı riskler ve fırsatlar da çıkmaktadır. Riskleri kısaca, Afganistan'daki istikrarsızlık, gümrük uygulamalarının ve düzenlemelerin uyumlaştırılması, Bölgede farklı aktörlerin çatışan ilgileri, Hazar Denizi'nin yasal statüsü sorunu, Ulusal Eylem Planları'nın ve önceliklerin entegrasyonu ve altyapıların inşası, sürdürülebilirliği ve bakımı olarak sıralayabiliriz. Fırsatları ise özellikle Azerbaycan ve Kazakistan için petrol ve doğalgaz dışında farklı sektörlerin katkılarının artması, AB ve Çin için enerji ve ulaşım koridorlarının çeşitlendirilmesi, İpek Yolu üzerindeki bütün ülkeler için ulaşım hatları üzerindeki ülkelere yatırımlar yolu ile yapılan katkılar ve bölgedeki altyapı sistemlerinin geliştirilmesi ve böylece bölgedeki refah seviyesinin yükseltilmesi şeklinde sıralayabiliriz.

AVRUPA İÇİN DE ÖNEMLİ PROJELER

Türkiye gerek jeopolitik gerekse coğrafik açıdan İpek Yolu benzeri projelerde ulaştırma ve enerji koridorları için bağlantı noktası olma niyetini açıklamış, bu yönde politikalar geliştirmiştir. Bu projelerden en güncel ve önemli olanları Avrasya Koridoru, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu, Marmaray Demir Hattı ve İpek Yolu Orta Koridoru'dur. Bu projeler sadece Türkiye ya da Asya için değil, Avrupa için de önem arz etmektedir. Mesela Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu'nun (BTK) Marmaray ile birlikte Çin-İngiltere arasında kesintisiz bağlantı sağlaması planlanmaktadır. BTK hem TRACECA üzerinden çizilen hattın hem de Çin'in Orta Koridor diye adlandırdığı hattın en önemli bağlantı noktası olma potansiyelini taşımaktadır. Doğu-Batı istikametinde ise BTK hattının Kazakistan'ın Aktau limanı üzerinden deniz taşımacılığı ile Azerbaycan'ın Alat Limanı'na ulaşması, oradan da Gürcistan üzerinden Türkiye'ye bağlanması planlanmaktadır. Türkmenistan'da bulunan Türkmenbaşı Limanı da bu proje kapsamında önem kazanabilir. Bu projeler Türkiye ve Avrasya ülkeleri arasındaki bağlantı yollarını geliştirecek ve sağlam bir zeminde iş birliğini güçlendirecektir. Halihazırda işlevini sürdüren Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı ve Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Hattı Türkiye'nin bu role uygun olduğunu gösterir niteliktedir.

Demiryolları projelerinin yansıra karayolu projeleri de hızla devam etmektedir. Birkaç gün önce açılan Avrasya Tüneli karayolu bağlantı noktalarına verilebilecek örneklerden birisidir. Bu tünel 14.6 kilometrelik bir koridor ile Avrupa ve Asya yakalarını birbirine bağlamaktadır.

ÇOK KATMANLI EKONOMİK İLİŞKİLER GELİŞECEK

Fakat bu projelerin başarıyla ulaşması yönünde karşımıza engel olarak çıkabilecek etkenlerin çözülmesi ya da en aza indirgenmesi önem taşımaktadır. Kazan-kazan" anlayışı ile oluşturulacak girişimlerin küresel boyutta da olumlu yönde yankıları olacağı daima hatırlanmalıdır. Bölgedeki teknik ve hukuki altyapı tam bir bütünleşmeyi kaldıramayacak durumdadır. Afganistan'daki istikrarsızlık da projeler üzerinden olumsuz bir etki yaratmaktadır. Bu sorunların belli başlı mekanizmaların çatıları altında çözülmesi ve sektörel bazda kurumsallaşma yoluna gidilmesi katkı sağlayabilir. Afganistan için başlatılan Asya'nın Kalbi İstanbul Süreci çalışmalarını hala sürdürmektedir. Türkiye hukuki altyapı sorununa çözüm üretilmesi amacıyla 2009 yılında Bakü'de gümrük çalışmaları üzerine düzenlenen bir zirvede Kervansaray Projesi" teklifinde bulunmuş ve olumlu tepkiler almıştır. Kervansaray Projesi en genel hattıyla gümrük düzenlemelerini basitleştirme çalışmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır ve şu anda pilot aşamasındadır. Bu girişimlerin başarı ile sonuçlanması bölgesel kalkınmaya destek olacak, bölge ülkeleri ekonomik alanda işbirliği geliştirerek ticaret hacimlerini arttırma imkânına erişecek ve uzun vadede Avrupa-Asya arasında çok katmanlı ekonomik ilişkiler geliştirilecektir.

Fotoğraf: Sabah
Bu haber yazı 17.01.2017 tarihinde Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanmıştır: http://www.yenisafak.com/hayat/avrasya-ulasim-koridorlari-ve-turkiye-2597866

About the author:

Özge Nur Ögütcü was an Analyst at AVİM between October 2013 to December 2017. Ogutcu pursued her works on Iran and Central Asia.

To cite this article: Özge Nur ÖĞÜTCÜ. 2026. "AVRASYA ULAŞIM KORİDORLARI VE TÜRKİYE." Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2017 / 5. January 18. Accessed November 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/Blog/AVRASYA-ULASIM-KORIDORLARI-VE-TURKIYE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır